Interviu realizat de
Arhim. Dr. Policarp
Chițulescu

Interviu cu Arhimandritul Nikodim, starețul Sfintei Mănăstiri Filoteu din Muntele Athos

Preacuvioase Părinte Nicodim, întâi de toate, aș vrea să vă mulțumesc pentru că v-ați făcut timp ca să ne vorbiți puțin pentru folosul preoților și al credincioșilor din România, prin intermediul revistei *Martyria*. De asemenea, îi mulțumesc și părintelui Filoteu care este traducătorul dialogului nostru.

Preacuvioșia Voastră, sunteți stareț al Mănăstirii *Filoteu* de 15 ani. Vă vizitează aproape zilnic, venind în pelerinaj, mulți ierarhi, preoți, monahi, teologi și simpli creștini doritori de o clipă de odihnă sufletească.

N: Da. Așa este. Sfântul Munte are mireasma lui de sfințenie pentru că aici s-au nevoit, au dus lupta cu patimile și au atins culmile sfințeniei mulți monahi. Rugăciunea lor care se ridică ca o tămâie binecuvântată către cer împreună cu smeritele noastre rugăciuni sunt cele care întrețin văpaia Duhului care bucură și odihnește pe cei ce vin aici cu sinceritate și râvnă.

P: Trăim într-o lume foarte tulburată, agitată. Am observat că sfinția voastră sunteți foarte bine informat. Sfânta Chinotită vă convoacă mereu pentru a găsi soluții în problemele contemporane, iar pe de altă parte, cei ce vin aici vă relatează tot ce se petrece în lume, așa încât știți foarte bine ce se întâmplă în afara Sfântului Munte și cunoașteți și rănile pe care ni le face duhul lumesc.

N: În aceste vremuri, lumea este tulburată pentru că uită și neglijează scopul vieții. Dacă ar pune în cântar viața aceasta trecătoare și nemurirea, atunci nu ar mai sta pe gânduri. *Vedeți și păziți-vă de toată lăcomia* spune Mântuitorul când ne dă pilda cu bogatul căruia îi rodise țarina. Lăcomia era problema, nu bogăția. Lipsa de măsură, împietrirea omului în poftele lui nenumărate au dus până într-acolo încât omul nu mai știe și aproape nu se mai poate opri din a strânge, din a avea, din a rezolva continuu și pe aceasta și pe aceea. În acest fel, neoprindu-se la timp, el nu mai are vreme nici pentru rugăciune, nici pentru slujbă, nici măcar pentru a-și asculta propriile gânduri. De multe ori alergăm, chiar rezolvând treburi pentru Biserică, dar aceasta nu trebuie

să desființeze rugăciunea, să ne îndepărteze de Dumnezeu. Toate să le săvârșim cu măsură, în afară de dragostea pentru om, care este poruncă dumnezeiască. Aici la noi în Sfântul Munte avem slujbe de noapte pe care le gustă mulți credincioși. Ați văzut că ele se săvârșesc neclintit. Aproape nimeni nu lipsește. Zilnic toți sunt prezenți, inclusiv un număr mare de pelerini. De aici trebuie să ne hrănim, de la dumnezeiescul altar.

P: Acum ați atins o altă problemă pe care doream să v-o înfățișez. În mănăstirile din România, monahii, mai ales cei din provincie (unde sunt și cei mai numeroși), muncesc mult, excesiv. Oboseala le răpește puterea de a participa la sfintele slujbe sau atenția pentru a se ruga. Nu mai ating aici problema canonului de chilie. Cum vedeți un echilibru între muncă (ascultare), slujbele de la biserică și canonul de chilie?

Munca fără discernământ distruge, nu construiește... Echilibrul între muncă, rugăciune și studiu, aș spune, trebuie să-l realizeze starețul mănăstirii. El dozează cu grijă ocupațiile fiecăruia încât nimeni să nu se păgubească.

N: Cum spuneam mai devreme: bieții monahi sunt afectați și ei de ritmul lumii. Munca fără discernământ distruge, nu construiește. Să ne amintim că egiptenii, pentru a-i face pe evrei să uite de Dumnezeu, i-au pus la munci continue, istovitoare. Acum ne amintim și acea pildă cum că nu putem nici să stăm numai în contemplație, adică trebuie să și muncim pentru pâinea noastră. Echilibrul între muncă, rugăciune și studiu, aș spune, trebuie să-l realizeze starețul mănăstirii. El dozează cu grijă ocupațiile fiecăruia încât nimeni să nu se păgubească. Starețiii vor da seama în fața lui Dumnezeu pentru felul în care s-au mântuit ori, Doamne ferește!, s-au pierdut călugării lor. Mă înfricoșează această realitate, dar trebuie să o spun. De aceea, aici deși avem livezi cu pomi și grădini mari, pădure și carieră de piatră, nenumărate ascultări la biserică unde petrecem cam 6-8 ore pe zi, în zilele obișnuite, nimeni nu lipsește de la slujbă fără un motiv întemeiat. Bătrânii din mănăstire au o tradiție veche a rugăciunii, iar noi, cei care suntem mai tineri, privim la ei când tindem să exagerăm cu cele administrative. Mai mult, le cerem des sfatul și ne folosim de discernământul lor în cele sfinte.

P: Pentru că tot vorbim de muncă și rugăciune, ce să mai zicem de omul de rând care nu mai are de mult program de muncă 8 ore, ci 10, 12 sau chiar 14 ore. Soții nu se mai întâlnesc între ei, copiii nu se văd cu părinții, duminica oamenii vor să doarmă în loc să meargă la Sfânta Liturghie. Cum se mântuiesc acești oameni, părinți, familiști, în acest context așa de descurajator pentru viața sufletească, pentru câștigarea nemuririi până la urmă?

N: Revin la punctul din care am plecat. Armele pe care le au călugării trebuie să le adopte și mirenii. Întâi, credința ca devotament și grija de a fi cu Hristos te neliniștește când nu-ți mai vezi soția sau soțul, când

nu-ți mai crești copiii și când pur și simplu, mâncăm, muncim, dormim. Deci doar o credință adevărată ne poate ajuta să rezistăm. Să ne mulțumim cu mai puțin (din cele pământești), dar să ne facem timp pentru rugăciunea zilnică, care reprezintă oxigenul duhovnicesc. Lipsa de încredințare în voia și grija lui Dumnezeu fac ca zilele noastre să devină chinuitoare, stresante. Aceste tensiuni și nemulțumiri duc chiar la îmbolnăvirea trupului. Așadar, creștinii să își facă timp pentru mărturisire periodică la duhovnic. Cine poate spune în cuvinte cât de curățitoare și liniștitoare este iertarea primită la spovedit și limpezimea gândurilor pe care o primim după ce neam mărturisit? Vă dați seama, această baie a sufletului ne înnoiește. Ea aduce iertarea pe care nu o putem obține de la nimeni decât de la Hristos prin mâna preotului prin care El lucrează după propria făgăduință și poruncă. Oamenii să își învețe copiii de mici să se roage, să-i ducă la spovedit și împărtășit, dar mai întâi să le explice de ce este bun un astfel de lucru.

P: Vă întrebam cum să se mântuiască creștinii în ritmul de azi?

N: Să se roage pe drum, la volan, să asculte rugăciuni la radio – am înțeles că aveți un radio și o televiziune a Bisericii.

P: Da, Radio *Trinitas* și Televiziunea *Trinitas*.

N: Nici nu vă imaginați cât bine aduc acestea în casele oamenilor. Desigur, ei nu trebuie să înlocuiască mersul la biserică cu ascultatul sau vizionatul de emisiuni religioase. Dar trebuie să ne creăm mijloace de a ne aminti de Dumnezeu. Eu le spun tuturor să citească Psalmii, rugăciuni către Maica Domnului, către Mântuitorul, către Sfântul ocrotitor în pauzele de lucru și oricând au răgaz. Cum să nu-i ajute Dumnezeu când ei nu-L uită și se încred în puterea, mila, iertarea și ajutorul Lui? Să nu-L supărăm pe Dumnezeu cerându-I bani sau succes lumesc. Să fim serioși, El le cunoaște pe acestea și ni le dă cu spor când noi suntem ascultători voinței Lui, poruncilor Lui care ne dezrobesc de pofte, de păcatele distrugătoare. Știți întâmplarea cu acel pustnic sfânt pe care văzându-l creștinii pelerini ce veneau la mănăstirea lui, l-au pus episcop cu sila în cetatea lor. Iar bietul de el, văzând care sunt treburile eparhiei a început să alerge să le rezolve, neglijându-și rânduiala lui de dinainte, adică rugăciunea care te predă lui Dumnezeu cu toate grijile și gândurile. Mergând așa lucrurile, cu timpul, a început să se neliniștească și plângea că nu poate să le rezolve pe toate. Într-una din nopțile albe de grijile ce avea, L-a văzut aievea pe Mântuitorul și el, căzându-I la picioare, L-a întrebat cu lacrimi de ce acum nu mai are liniștea pe care o avea înainte de a fi episcop? De ce acum are atâtea griji și nu sporește, pe când în pustie, toate mergeau de la sine? Mântuitorul i-a răspuns: când erai pustnic, te lăsai în grija Mea și nimic nu-ți lipsea, acum fiindcă te îngrijorezi și alergi încercând să rezolvi singur, fără să ceri ajutorul Meu, te-am lăsat pe tine să te descurci. Deci vedem că nu trebuie să neglijăm, oricât de ocupați am fi, să vorbim cu Mântuitorul, să-L rugăm să ne ajute El. Așa, toată osteneala se transformă în rugăciune. Aici este cheia. Să nu despărțim treburile noastre de rugăciune, de Hristos și vom avea bucurie, spor și mântuire.

P: Mărturisesc că sunt impresionat că sfinția voastră găsiți o cale de mijloc între grija lumii și grija sufletului. De fapt, tot timpul Sfântul Munte a dat răspunsuri echilibrate și

inspirate de Dumnezeu. Aș vrea să vă întreb, Preacuvioase Părinte stareț Nicodim, referitor la preoți. Sfinția voastră slujiți altarul de peste 20 de ani. Spovedaniile, problemele de tot felul și alte multe ispite care vin în viața preoților sunt adevărate provocări. Vreau să vă întreb ce să facă preoții ca lucrarea lor să fie cât mai eficientă? Cum să-i apropie pe creștini de Hristos?

N: Anii de slujire, discuțiile cu nenumărați preoți care vin după sfat la mănăstirea noastră și în tot Sfântul Munte, consfătuirile cu nenumărați ierarhi din toată lumea care vin aici, mi-au arătat că problema cea mai serioasă pe care o avem duhovnicii de rezolvat este spovedania, adică îndrumarea, deslușirea modului cum un creștin își poate însuși mântuirea, în funcție de contextul în care trăiește și de pregătirea pe care o are. Căci cui i s-a dat mult, mult i se va cere. Adică, întâi de toate noi trebuie să dăm un răspuns, o mărturie în această lume căzută.

P: Ce mărturie?

N: Că Dumnezeu există, că preoții sunt demni de crezare prin viețuirea lor devotată, fidelă lui Hristos. Oamenii nu ne judecă pe noi, preoții, ca pe oamenii obișnuiți, cu neputințe și slăbiciuni, ei nu acceptă să ne comportăm la fel ca ei, și aceasta pe bună dreptate. Nu poți să-l vezi pe cel căruia i te spovedești că se ceartă cu vecinii, că se dușmănește cu oamenii. Nu-l poți vedea pe preot că umblă beat, fără reverendă, amestecat în chefuri și obiceiuri care sunt condamnabile. Dacă facem din preoție un mijloc de trai, de câștig, cerându-le oamenilor bani pentru slujbe, atunci vom pierde turma. Aici este înțelepciunea și credința: dacă știm și credem cu tărie că Hristos ne conduce și ne apără, nu ne speriem că rămânem fără bani. Deci El ne va da tot ce ne trebuie. Așa i-am sfătuit pe preoții tineri care vin la noi, să nu ceară, să-L lase pe Hristos să-i ajute. Credeți-mă, cu lacrimi mi-au spus cei ce m-au ascultat că e incredibil cât de mult le-a ajutat Dumnezeu să nu ducă lipsă de nimic. Este adevărat ce vă spun. Altfel, ne transformăm în perceptori de taxe, ne pierdem sfinția altarului. Aici în Grecia este mare grijă pentru rânduiala bisericii. Preoții nu scurtează slujbele și țin o curățenie desăvârșită în biserici. Este mare păcat, ierosilie (batjocorire de cele sfinte), să ții biserica neîngrijită, murdară, sfeșnicele, cădelnița necurățată cu anii. Ce sfințenie, ce fior să simtă sufletul unui om când intră într-o biserică neîngrijită? Știți ce se spune în Sfânta Scriptură despre batjocoritorii de cele sfinte. Dacă am ales preoția, trebuie să ne-o asumăm. Noi nu mai suntem oameni obișnuiți, cu obiceiuri comune. Să nu uităm acest lucru, nu ne mai aparținem. De aceea și hirotonia se dă celor care mai întâi s-au căsătorit. De ce? Hirotonia este ultimul, supremul legământ pe care îl facem și e de nedesfăcut...
Deci preoții să-i caute la casele lor pe oamenii care nu vin la biserică, dar nu pentru a le cere, ci pentru a-i cunoaște. Să-și facă timp să le vorbească, să le dea cărți, să le citească din ele, preoții să vină pentru mireni ca din altă lume: reverenda, barba, curățenia trupului sunt și ele aspecte care fac mesajul nostru mai primit. Apoi, să-i mărturisească cu răbdare, să le citească rugăciuni la nevoie, să le facă botezurile și cununiile pe îndelete, fără grabă și cu frica lui Dumnezeu. Să-i povățuiască continuu. Cum să-i aduci la biserică dacă nu sunt slujbe? Îmi povestea un tânăr preot că nu vin oamenii la slujbe și că ce rost ar avea să le mai facă? I-am spus că pentru dragos-

tea lui pentru parohieni și pentru Dumnezeu să facă slujbele și să se roage să vină. În timpul acesta, să-i slujească cum poate el mai bine. Ce credeți, a venit după vreo doi ani și mi-a spus că n-a fost zadarnic. Acum are biserica plină, după ce un an întreg a avut 2-3 oameni la slujbă. Vedeți, sfinția voastră, depinde și de păstor. Din cauza păstorului umblă oile în rătăcire... . Preotul să se ocupe de copii, să-i împrietenească cu biserica, să-i ajute pe vârstnici, să nu fie nepăsători la nevoile lor. Adică să le fie tuturor un adevărat părinte. Dar pentru aceasta trebuie credință adevărată și vocație. Vai de preoții care sunt neglijenți sau indiferenți. Certarea lui Dumnezeu îi va ajunge încă din lumea aceasta. Dar fericiți vor fi păstorii care îi iubesc pe păstoriții lor. Am văzut câtă lumină și bucurie și cât sens este în viața acestora. Să ne ferească mila Lui de pedepse.

Aici este înțelepciunea și credința: dacă știm și credem cu tărie că Hristos ne conduce și ne apără, nu ne speriem că rămânem fără bani... Altfel, ne transformăm în perceptori de taxe, ne pierdem sfințenia altarului.

P: Preacuvioase Părinte Stareț, vă rog să transmiteți un cuvânt preoților și creștinilor care vor citi povățuirile pe care le-ați dat până acum.

N: Vedem că azi lucrarea răului este fățișă, este legiferată ironic, sub haina libertății și a drepturilor omului. Dar pentru că viața nu ne-am dat-o singuri, ea trebuie trăită în echilibru, iubire și credință. Numai credința în Hristos aduce aceste măsuri. Omul devine liber când nu mai este stăpânit de patimi, de poftele distrugătoare. El nu e liber când și le satisface, ci când se înfrânează. Credința în Dumnezeu ne aduce nemurirea, merită să trăim credința ca pe unica realitate necesară. Cine poate stăpâni pământul? Pierim, așa cum spune Psalmul, ca iarba câmpului, ca și cum nici nu am fost pe pământ. Dar Dumnezeu, prin iubirea Lui, ne face veșnici dacă Îl ascultăm și ne iubim între noi. Cine aduce pe alții la credință, are mari șanse de mântuire. Cine crede că trăiește credința fiind nepăsător față de cei din jurul lui, se înșeală groaznic.

Arhimandritul Nikodim este starețul Sfintei Mănăstiri Filoteu din Muntele Athos, a 12-a din șirul celor 20. Interviul a fost realizat în vara anului 2016 de către Preacuviosul Arhim. Dr. Policarp Chițulescu, slujitor la Mănăstirea Radu Vodă din București, Directorul Bibliotecii Sfântului Sinod.